

ΤΖΑΚ ΚΕΡΟΥΑΚ

Στον Δρόμο

(1^ο απόσπασμα)

Ας πιούμε στην υγεία των τρελών, των απροσάρμοστων, των επαναστατών, των ταραχοποιών. Σε αυτούς που βλέπουν τα πράγματα διαφορετικά, που δεν τιμούν τους κανόνες, που δεν σέβονται την τάξη. Μπορεί να τους επαινέσεις, να διαφωνήσεις, να δυσπιστήσεις, να τους δοξάσεις ή να τους κακολογήσεις. Αλλά δεν μπορείς να τους αγνοήσεις. Γιατί αλλάζουν πράγματα. Βρίσκουν, φαντάζονται, βοηθάνε, ερευνούν, φτιάχνουν, εμπνέουν. Σπρώχνουν μπροστά τα πάντα. Ίσως, πρέπει να είναι τρελοί. Πώς αλλιώς θα κοιτάζουν ένα άδειο καμβά και θα δουν έργο τέχνης; Ή θα καθίσουν στη σιωπή και θ' ακούσουν τραγούδι που δεν έχει γραφτεί; Εκεί που κάποιοι βλέπουν τρελούς, εμείς βλέπουμε μεγαλοφυΐες. Γιατί οι άνθρωποι που είναι αρκετά τρελοί για να πιστεύουν ότι μπορούν ν' αλλάξουν τον κόσμο, είναι αυτοί που στο τέλος το κάνουν. Οι μόνοι που αξίζουν για μένα είναι οι τρελοί, αυτοί που τρελαίνονται να ζήσουν, να μιλήσουν, να σωθούν, που ποθούν τα πάντα την ίδια στιγμή, αυτοί που ποτέ δεν χασμουριούνται ή δεν λένε κοινότοπα πράγματα, αλλά πού καίγονται, καίγονται, καίγονται σαν τα μυθικά κίτρινα ρωμαϊκά κεριά.

(2° απόσπασμα)

Κατέβηκαν τα κορίτσια και ξεκινήσαμε για τη μεγαλειώδη μας νύχτα σπρώχνοντας ακόμα μια φορά τ' αμάξι κάτω στο δρόμο. "Γιόχοο! Πάμε!" φώναξε ο Ντην και πηδήσαμε στο πίσω κάθισμα και φύγαμε μεσ' από 'να τράνταγμα σιδερικών για το μικρό Χάρλεμ της Φόλσομ Στρητ.

Πηδώντας έξω, μέσα στη ζεστή, τρελή νύχτα, ακούσαμε έναν παλαβό σαξοφωνίστα να παίζει και ν' ακούγεται ως έξω το δρόμο, να λέει: "Έι-Α! Έι-Α! Έι-Α!", χτυπώντας τα χέρια του στο ρυθμό ενώ ο κόσμος ξεφώνιζε: "Μπρός, δωσ' του, δωσ' του!". Ο Ντην διέσχιζε κιόλας το δρόμο τρέχοντας με τον αντίχειρα του στον αέρα, φωνάζοντας: "Παίξε, φίλε μου, παίξε!"; Μιά παρέα μαύρων με κοστούμια του σαββατόβραδου κραύγαζαν μπροστά στην πόρτα. Ήταν ένα σαλούν γεμάτο πριονίδι με μιά μικρή εξέδρα όπου ήταν στριμωγμένα παιδιά της ορχήστρας, φορώντας τα καπέλα τους και παίζοντας πάνω απ' τα κεφάλια του κόσμου, ένας παλαβός τόπος· τρελές χοντρές γυναίκες κυκλοφορούσαν πότε-πότε ολόγυρα με τα μπουρνούζια τους, μπουκάλια τσουγκρίζονταν στα δρομάκια. Στο βάθος του σαλούν, σ' ένα σκοτεινό διάδρομο, πιό πέρα απ' τις βρωμερές τουαλέτες, μερικοί έστεκαν όρθιοι ακουμπώντας στον τοίχο, πίνοντας σποντιόντι και φτύνοντας στ' αστέρια - ούίσκυ και κρασί. Ο σαξοφωνίστας με το καπέλο έπαιζε στο ψηλότερο σημείο ένα θαυμάσιο αυτοσχεδιασμό· που πετύχαινε μιά σειρά κρεσέντο και ντεκρελό "Έι-ντί-λι-γιά!" και έπαιζε παρέα στην παταγώδη βροντή των ντραμς, που το δέρμα τους ήταν αυλακωμένο από τα τσιγάρα που άφηναν εκεί πάνω, και που τα σφυροκοπούσε ένας μεγαλόσωμος, κτηνώδης νεγρος μ' ένα ταυρίσιο σβέρκο, που δεν έδινε δεκάρα για τίποτα εκτός από το να τιμωρεί τα εκρηκτικά του τύμπανα, μπαμ, μπαμ-τι-μπουμ, μπαμ.

Μιά βαβούρα από νότες κι ο σαξοφωνίστας το 'πιασε και όλοι μας ξέραμε πως το 'πιασε. Ο Ντην έσφιγγε το κεφάλι του με τα δυό του χέρια μέσα στο πλήθος κι ήταν ένα πλήθος που παραληρούσε. Όλοι παρακινούσαν τον σαξοφωνίστα, να το κρατήσει και να το πάει έτσι, με κραυγές και φλογισμένα μάτια, κι αυτός ξεδιπλωνόταν και έσκυβε πάλι

με το σαξόφωνό του, διαγράφοντας μιά τροχιά πάνω απ' το έξαλλο πλήθος ενώ άφηνε μιά δυνατή στριγγλιά. Μιά νέγρα έξι πόδια ψηλή και κοκαλιάρα βάλθηκε να κουνάει τα κόκαλα της μπροστά στο σαξόφωνο του τύπου κι εκείνος της πέταξε ένα παρατεταμένο, "Έι! έι! έι!". Όλοι μας κουνιόμαστε και ουρλιάζαμε. Η Γαλάτεια κι η Μαίρη, με μιά μπύρα στο χέρι ήταν όρθιες και χοροπηδούσαν. Παρέες νέγων έφταναν πατείς με πατώ σε απ' το δρόμο, σπρώχνοντας ο ένας τον άλλο για να μπουν μέσα. "Κράτα το γερά, άνθρωπε!", ούρλιαξε ένας με μιά βραχνή φωνή κι έβγαλε ένα δυνατό βρυχηθμό που πρέπει ν' ακούστηκε σ' όλο το Σακραμέντο, α-αα! "Όου!" , έκανε ο Ντην. Έξυνε το στήθος του, την κοιλιά του, ο ιδρώτας έτρχε απ' το πρόσωπο του. Μπουμ, μπαμ, αυτός ο ντράμερ κοπανούσε τα ντράμς του κάτω στο κελάρι κι ο ήχος απ' τις δολοφονικές μπαγκέτες του ανέβαινε ως επάνω, εκκωφαντικά. Ένας χοντρός τύπος πηδούσε πάνω στην εξέδρα, και την έκανε να βουλιάζει και να τρίζει. "Γιού!". Ο πιανίστας χτυπούσε δυνατά τα πλήκτρα και με τα ανοιχτά αετίσια δάχτυλά του, παίζοντας ακόρντα, στα διαστήματα που ο μεγάλος σαξοφωνίστας έπαιρνε αναπνοή πριν ξεσπάσει πάλι, -κινέζικα ακόρντα που έκαναν το πιάνο να ανατριχιάζει σε κάθε κομμάτι ξύλου του, σε κάθε χαραμάδα και σύρμα του, μπόινγκ! Ο σαξοφωνίστας πήδησε κάτω απ' την εξέδρα και στήθηκε στη μέση του πλήθους, σαλπίζοντας προς κάθε κατεύθυνση• το καπέλο τού έπεφτε στα μάτια• κάποιος του το 'σπρωξε πίσω. Κράτησε την αναπνοή του και χτύπησε με το πόδι και έβγαλε έναν ήχο βραχνό σαν μούγκρισμα, μετά πήρε ανάσα και σήκωσε ψηλά το σαξόφωνο και έβγαλε έναν ήχο οξύ και δυνατό, που έσκισε τον αέρα. Ο Ντην ήταν ακριβώς απέναντί του, με το πρόσωπο σκυμμένο πάνω στο άνοιγμα του σαξοφώνου, κτυπώντας τα χέρια του, ποτίζοντας με τον ιδρώτα του τα πλήκτρα του σαξοφώνου, κι ο άνθρωπος το πρόσεξε και γέλασε μες στο σαξόφωνό του μ' ένα παρατεταμένο ανατριχιαστικό και τρελό γέλιο κι όλοι γέλασαν μαζί του και κουνιόνταν και κουνιόνταν• και τελικά ο σαξοφωνίστας αποφάσισε να παίξει τον επίλογο του και χαμήλωσε και κράτησε για αρκετή ώρα ψηλά τη νότα του ντο, ενώ όλοι κατέρρεαν μες στην αίθουσα κι οι φωνές δυνάμωναν και είπα πως θα πλακώσουν οι μπάτσοι σαν ακρίδες απ' το πιο κοντινό

τμήμα. Ο Ντην βρισκόταν σε έκσταση. Τα μάτια του σαξοφωνίστα ήταν στραμμένα ίσια κατά πάνω του· είχε εκεί ένα παλαβό που όχι μόνο ένιωθε αλλά είχε και την έγνοια και το πάθος να νιώσει ολοένα και περισσότερα απ' αυτά που υπήρχαν και άρχισαν να κάνουν ντουέτο οι δύο τους· και όλα γίνονταν και λέγονταν με το σαξόφωνο, όχι πιά φράσεις, αλλά κραυγές, τίποτα παραπάνω από κραυγές, "Μπάουφ!" και πάλι κάτω στο "Μπιπ!" και πάνω στο "Ίιι!" και κάτω στα μπάσα και πάνω στα πλάγια. Δοκίμασε τα πάντα, πάνω, κάτω, στα πλάγια, πάνω-κάτω, οριζόντια, στις τριάντα μοίρες, και τελικά έπεσε ανάσκελα στα χέρια κάποιου απ' το πλήθος και έμεινε εκεί κι όλος ο κόσμος σπρωχνόταν γύρω του και ξεφώνιζε: "Ναί! Ναί! Τα κατάφερε να το παίξει". Ο Ντην σκουπιζόταν με το μαντήλι του.

Μετά ο σαξοφωνίστας σκαρφάλωσε πανω στην εξέδρα και ζήτησε να παίξουν έναν αργό ρυθμό και κοίταζε θλιμμένα έξω απ' την ανοιχτή πόρτα πάνω απ' τα κεφάλια των ανθρώπων κι άρχισε να τραγουδάει: "Κλείσε τα μάτια σου". Σ' ένα λεπτό τα πράγματα καλμάρησαν. Ο σαξοφωνίστας φορούσε ένα κουρελιασμένο καστόρινο σακάκι, ένα κατακόκκινο πουκάμισο, σχισμένα παπούτσια κι ένα ασιδέρωτο παντελόني σωλήνα· δεν νοιαζόταν. Έμοιαζε μ' ένα νέγρο Χόσελ. Τα μεγάλα του καστανά μάτια ήταν γεμάτα θλίψη και ο τρόπος που τραγουδούσε αργόσυρτος και με μεγάλες στροχαστικές παύσεις. Αλλά στο δεύτερο ρεφραίν, άναψε και πήδηξε κάτω απ' την εξέδρα, σκύβοντας με το μικρόφωνο στο χέρι. Για να δώσει τον τόνο μιάς νότας, έπρεπε να αγγίξει την άκρη των παπουτσιών του και να ξανασηκωθεί μ' όλο του το κορμί πριν την τραγουδήσει και την έλεγε τόσο δυνατά που τρέκλιζε απ' τον απόηχο και έβρισκε ξανά την ισορροπία του μόνο τη στιγμή που έπρεπε να βγάλει την επόμενη αργόσυρτη νότα. "Μου-ου-ου-ουσιική παι-αι-αί-ζει!". Έπεσε πίσω, με το κεφάλι γυρισμένο προς το ταβάνι και το μικρόφωνο κάτω απ' το στόμα. Σείστηκε, ταλαντεύτηκε. Μετά έσκυψε, αφήνοντας σχεδόν το κεφάλι να πέσει πάνω στο μικρόφωνο. "Κά-α-α-αν' το όπως σε όνειρο για να χορέψουμε...", και κοίταξε έξω, στο δρόμο, έχοντας στα χείλη ένα μορφασμό περιφρόνησης, ένα λυπημένο χαμόγελο όπως της Μπίλυ Χόλιντεν..."ενώ

πάμε ονειροπω-ω-ωλώντας..." , λικνίστηκε από δεξιά στ' αριστερά. "Της αγάπης γιορτή...". Τίναξε το κεφάλι, αηδιασμένος και κουρασμένος απ' τον κόσμο..."Θα μοιάζει..." Θα μοιάζει με τι; Όλος ο κόσμος περίμενε• κλαψούρισε: "...εντάξει". Ο πιανίστας έπαιξε ένα ακόρντο. "Έλα, μωρό, δεν έχεις παρά να κλείσει-ει-εις τα όμορφα ματά-α-α-ακια σου..." Τα χείλη του τρέμισαν, μας κοίταξε, τον Ντην κι εμένα με μια έκφραση που έμοιαζε να λέει: λοιπόν, τώρα, τι κάνουμε όλοι μέσα σ' αυτόν τον μαύρο θλιβερό κόσμο; - και μετά έφτασε στο τέλος του τραγουδιού του, και γι' αυτό έπρεπε να γίνουν κάτι λεπτές προεργασίες που κράτησαν τόσην ώρα που θα μπορούσες να στείλεις τηλεγραφήματα σ' όλο τον κόσμο μιά ντουζίνα φορές, μα τι σημασία είχε για τον καθένα; Εφόσον εκεί πέρα ήμασταν για να κλωθογυρίζουμε και να βράζουμε στο ζουμί της φτωχής χαμένης μας ζωής σ' αυτούς τους καταραμένους απ' το Θεό δρόμους του ανθρώπου, όπως το 'λεγε και το τραγουδούσε "κλείσε... τα..." και το 'λεγε στραμμένος προς το ταβάνι και πέρα απ' αυτό ως τ' αστέρια και πιο πέρα... "μά-α-α-α-α-τια σου..." κι άφησε την εξέδρα τρεκλίζοντας για να πάει να το σκεφτεί καλά. Κάθισε σε μιά γωνιά με μιά παρέα τύπους, χωρίς ν' ασχοληθεί μαζί τους. Κατέβασε το κεφάλι κι άρχισε να κλαίει. Ήταν ο πιο μεγάλος.

Από το «Mexico City Blues»

110^ο Χορικό

Ξέρω τον τρόπο ν' αντέχω το δηλητήριο
Και την αρρώστια που γνωρίζει ο άνθρωπος,
Μέσα σ' αυτό το κενό. Δεν είμαι μαθητούδι Όταν
φτάνει η στιγμή να θυμηθώ
Την αιωνιότητα των βασάνων Που
έχω σιωπηλά διατρέξει,
Δίχως παράπονο, νιώθοντας μέσα μου Τον
πόνο το ύψιστο, εεε, μυστήριο.
Τ' απογεύματα όταν ήμουν παιδί άκουγα
Τα ραδιοφωνικά προγράμματα για να παρακολουθώ Τη
σαβούρα ανάμεσα στις ανακοινώσεις, Γνωρίζοντας πως
ο τσακισμένος είναι ευτυχής Μόνο και μόνο γιατί είναι
αρκετά
Τρελός ώστε να εκτιμά κάθε τι Ασήμαντο
που προβάλλεται εκεί μέσα
Στην καταιγιστική πληθώρα του ματιού του
Υπερβατικός εσωτερικός Νους
όπου υπέροχα ακτινοβόλα Φορεία μεταφέρουν οι
ελέφαντες
μες στους δεντρόκηπους που κυλά γάλα
πέρα από παράδεισους καταρρακτών στην
κοιλιάδα με τα αστραφτερά πετράδια
βαθυπόρφυρο καθιστώντας έναν αρχαίο ωκεάνιο βυθό
μη-ανακαλυφθέντος μεγαλείου
στην καρδιά της δυστυχίας